

Elinborg Lützen 70 ár

26. juli fylti Elinborg Lützen listakvinna 70 ár. Hetta var, sum vera man, mitt í summarfrítíðini, tí seinkaðist henda heilsan.

Í sambandi við fiskastovnar verður mangan talað um »góðar og ringar árgangir«, sum seta mark fyri tilfeingi og virði. Tá talan er um ta stóru menning, myndlistin í Føroyum hevur verið fyri hesa seinastu hálvu öldina, kunnu vit tala um ein serliga góðan árgang av listafólki — tað eru tey, ið borin vorðu í heim um 1920: Ingálvur av Reyni, Bent Restorff, Hans í Mikladali, Jóannes Kristiansen, Steffan Danielsen, Fridtjof Joensen — og Elinborg Lützen. Tey eru øll at kalla javngomul. Stórir missur var tað, at 5 teirra skuldu fara í bestu árum. Einans Ingálvur og Elinborg liva eftir, hóast 70 ár er ikki høgur aldur.

Stóran týðning hevur hetta lið havt fyri føroyska myndlist. Felags myndeivni fyri flestu teirra er landslagið, bygdin við havið. Men Elinborg umboðar nakað annað — eitt mytologiskt hugflog.

Elinborg Lützen varð borin í heim í Klaksvík 26. juli 1919, dóttur Andreas Lützen keypmann og Honnu (f. Niclasen). Eftir realpróv-

tøku fór hon á Tegne- og Kunstindustriskolen for Kvinder í Keypmannahavn og seinni á Kunst-

håndverker skolen í Bergen at vera næmingur hjá Povl Christensen grafikara 1957-58. Mong ár buði hon í Klaksvík, tey seinnu árin hevur hon buð í Havn.

Elinborg hevur í eitt mannamíni synt fram listaverk síni, har føroysk list hevur verið at sæð — í Føroyum og uttanlands. Tey seinastu árin hava vit saknað luttøku hennara á ólavsøkuframsýningini, men tað er ikki tí hon ikki hevur arbeitt. Umframt tær stóru ferðaframsýningarnar, Listafelag Føroya hevur skipað fyri gjøgnum árin, m.a. í Keypmannahavn fleiri ferðir, Reykjavík, Bergen, Stokkhólm og Skotlandi og framsýningini hjá Nordiskt Konstcentrum í Sveaborg, Finland 1983, hevur hon eftir innbjóðing tikið lut í so mætum framsýningum sum Grafiktriale í Göteborg 1977, Norske Internationale Grafikbiennale í Fredrikstad

1978, 1980 og 1982, Galleri F15, Moss 1982, Scandinavia Today, USA 1982-83 og Nord-

isk Grafik, Konstnarshuset, Stockholm 1985. Listasavn Føroya eigur fleiri av prentum hennara, men í Danmark hevur hon m.a. selt myndir til Carlsbergfondet, Kobberstiksamlingen og Statens Kunstfond og í Noregi til Bergens Kunstforening.

Mong við mær munnu frá barnárunum minnst við gleði tekningarar í stórtingu myndabókini »Í skýmingini« við ævintýrum og skjaldrum, sum Sofia Petersen legði til rættis. Tú komst inn í ein ævintýrheim, ið var íheimligur. Náttúran var upplivað so nær svørðinum og grótinum, sum okkara barnaeygu vóru. Grasstráini og trøllakamparnir dagaðu upp í himmalin og millum teirra kagaði tú inn í ein loyndarfullan heim. Gjøgnum tyssi av klønum strikum, finar sum hár og deyðasina, aldaði ein leikandi løtt kát rytma, í henni buði dansurin og havsins andadráttur.

Har var fuglaljóð og áartutl.

Sofia og Elinborg høvdu meira av tilfari, men av einihvørjari orsök er tað ikki komið við fyrr enn nú. Bókadeild Føroya Lærarafelags 40 ár seinni hevur givið »Í skýmingini« út av nýggjum.

Evnini at liva seg inn í barnasinnið koma eisini fram í bókum sum »Ferð Gullivers til Pinkulingalands« og »Barnarimur« eftir H.A. Djurhuus. Í hesi bók eru m.a. smámyndir av dunnum, kettum og høsnum — beinraknar, knappar og sjálvsagdar. Betri kann tað næstan ikki gerast.

Men tað var grafikkurin — línoskurðurin — ið kom at verða hennara listarlaga amboð burturav. Við stórum álvara hevur hon í mong ár tikið við teir svørtu og hvítu flatarnar og lókká fram óendaligar møguleikar, so sigast kann av røttum, at hetta er hennara óki. Her er hon serkøn. Barnsins heim lýsti hon við pennastrikum, tað ger hon ikki við línoskurðinum. Men ein upphavsins heimur er tað, hon ferðast í. Sjálvt í realistiskum landslagsmyndum, sum í fyrstu atlugu at visa seg eru sakligar lýsingar av hús-um og býlingum í Gerðum ella Uppsølum, sæst brátt, at náttúran er livandi. Heyggjar og hólur eru íbygd, garðarnir rúnabundnir. Husini hava sál, tey eru til reiðar at siga tær sína søgu. Í havinum býr duldur máttur og skyferðin er krámandi fingrar hjá ónevniligum kreftum.

Hendan kenslan, at náttúran er livandi, er gomul og grundfest sum sjálv mannaættin. Tí hava ævintýrin altíð livað. Elinborg fekk áhuga fyri ævintýrheiminum, og í teirri røð av bókum við ævintýrtyðingum

